

לעילוי נשמת
הרב חפץ בן אסתר זצ"ל

בס"ד

תשרי התשפ"ו
מפטיר **וידבר דוד** (שמואל ב' כב)

פרשת האיזנו

עלון חידושי תורה ופרפראות על **פרשת השבוע** בעניינינו דיומא ממפרשי ומדרישי חז"ל

בפרשת האיזנו 52 פסוקים = **בְּהֵמָה**, אֵלֵהוּ.
הפטרת האיזנו היא גם ההפטרה של שביעי של פסח.

רבי יהודה אומר: חמשים ושתים שנה לא עבר איש ביהודה, שצאמר (ירמיהו טו ט) 'על ההרים אשא ככי ונהי ועל נאות מדבר קינה פי נצתו מבלי איש עובר ולא שמעו קול מקנה מעוף השמים ועד בהמה נדדו הלכו', ב'המה' בגימטריא חמשים ושתים הוו! (יומא נד א) שאפילו קול צפצוף עופות לא נשמע שם וזהו (ירמיה טו ט) 'ולא שמעו קול מקנה' ואפילו 'מעוף השמים' גם כן לא נשמע קול. (בן יהיידע ספ) לפי שעברו ישראל עליו לכך נ"ב שנה לא עבר איש ביהודה. כמנין ב'המה (הרוקח)

האיזנו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי. (לב א) סימן הזי"ו ל"ף.

כתב הרמב"ם - כל העולה לקרות בתורה פותח בדבר טוב ומסיים בדבר טוב, אבל פרשת האיזנו קורא הראשון עד **זָכַר יְמוֹת עוֹלָם** והשני מתחיל מ**זָכַר יְמוֹת עוֹלָם** עד **יִרְכַּבְהוּ עַל הַשְּׁלִישִׁי מִיִּרְכַּבְהוּ** עד **וַיִּרְא י-הוה וַיִּנְאֹץ** והרביעי מן **וַיִּרְא י-הוה וַיִּנְאֹץ** עד **לֹא חֲכָמוּ** והחמישי מן **לֹא חֲכָמוּ** עד **פִּי אִשָּׁא אֶל שָׁמַיִם יָדִי** והשישי מפי **אִשָּׁא אֶל שָׁמַיִם יָדִי** עד סוף השירה. ולמה פוסקין בה בעניינות [בעניינים] אלו מפני שהן תוכחה כדי שיחזרו העם בתשובה. (הל' תפילה פרק י"ג ה"ה). כתב השו"ע פרשת האיזנו מחלקים פרשיותיה כדרך שהיו מחלקין אותה במקדש שהיו קורין השירה פעם אחת לששת ימי השבוע. וסימן **הזי"ו ל"ף**: ה' האיזנו השמים, ז'כר ימות, י'רכבהו על, ו'ירא י-הוה, ל'חכמו, פ'אשא. (שו"ע או"ח תכה ה) וכתב הרמ"א - ודווקא בשבת מחלקין הפרשיות אבל במנחה בשבת וב' וה' אין לחוש. וכתב המגן אברהם (סימן תכה"ה - סק"ז) ומצאתי כתוב שאפילו יש חיובים לא יחלקו הפרשה יותר. לפי שחלוקה זו היא מדברי חז"ל על כן אין מוסיפין בתוך השירה הוספות.

סימן פרשיות הללו **הזי"ו ל"ף**, והוא שם אחד משמותיו של הקב"ה. ואמרו במדרש (פנהדרין לה ב) שמשא אמר לשירה זו ע"פ ע"ח זקנים כמנין **הזי"ו ל"ף**. ואמרו חז"ל על 'מטטרון' ששמו כשם רבו, [פת"ב]: וְאֵל מִשָּׁה אָמַר עֲלֶיהָ אֵל ה'. 'עלה אלי מיבעי ליה! אָמַר ליה: זְהוּ מִטְטְרוֹן שְׁשֻׁמוֹ קָשָׁם רְבוּ. דְּכַתִּיב 'פִּי שָׁמַיִם יָדִי' [דזולת מה שמספר 'מטטרון' עולה בגימטרא 'ש-די' (314) הלא ידוע כי חנוך זה מטטרון. ו'חנף' בגימטריא **הזי"ו ל"ף** (78) הרי גם בשם זה היו שמו כשם רבו. (פננה רזא)

הזי"ו ל"ף בגימטריא ע"ח - כנגד ע"ח פסוקים בנישמע יתרו' שבו עשרת הדברות, וכן ע"ח פסוקים בפרשת **בְּהֵמָה**. (הרוקח)

הזי"ו ל"ף - ה' אנשים קוראים בתורה ברה"שחל להיות בחול, ז' כנגד ז' שקוראים ברה"ו וביו"כ שחל להיות בשבת, י' כנגד י' ימים מראש השנה עד יוה"כ, ו' כנגד ו' שקוראים ביה"כ שחל להיות בחול, ל' כנגד ל' תקיעות חובה (ט' + ט' + י"ב), כ' כנגד כ' ימים שמתענים בהם היחידים י' ימים לפני ר"ה וי' לאחר ראש השנה. (הרוקח בשם רבינו סעדיה, מחזור ויטרי)

עֶשְׂרֵי שִׁירֹת הַזֵּן: הראשונה, שְׁנַאמְרָה בְּמִצְרַיִם, שְׁנַאמְרָה: (ישעיה לכוט) הַשִּׁיר יִהְיֶה לְכֶם פְּלִיל הַתְּקַדָּשׁ חַג, וְשִׁמְחַת לְכַב פְּהוּלָה פְּחִילִל, לְבוֹא בְּהַר יִי אֵל צוּר יִשְׂרָאֵל. הַשֵּׁנִי, שְׁנַאמְרָה עַל הַיָּם, שְׁנַאמְרָה: (שמות טו.א) **אֵז יִשִׁיר מִשָּׁה**. הַשְּׁלִישִׁית, שְׁנַאמְרָה עַל הַבָּאָר, שְׁנַאמְרָה: (במדבר כא, יז) **אֵז יִשִׁיר יִשְׂרָאֵל**. הַרְבִּיעִית שְׁנַאמְרָה מִשָּׁה, שְׁנַאמְרָה: (על פי דברים לא, כד) **וַיְהִי כְּכַלּוֹת מִשָּׁה לְכַתֵּב אֶת דְּבַרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת**. (בפסוק כתוב: אֶת דְּבַרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת) הַחֲמִישִׁית שְׁנַאמְרָה: (הושע, יב) **אֵז יְדַבֵּר יְהוֹשֻׁעַ** לֵי, בְּיוֹם תַּת יִי אֶת הָאָמְרִי לְפָנָי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לְעִינַי יִשְׂרָאֵל: שְׁמַשׁ בְּגִבְעוֹן דּוֹם, וַיִּרַם בְּעַמְק אֵילוֹן. הַשְּׁשִׁית, שְׁנַאמְרָה דְּבוֹרָה וּבָרַק, שְׁנַאמְרָה: (שופטים ה.א) **וַתִּשֶׁר דְּבוֹרָה וּבָרַק בֶּן אֲבִינֵעַם**. הַשְּׁבִיעִית שְׁנַאמְרָה דּוֹד, שְׁנַאמְרָה: (שמואל ב כב.א) **וַיְדַבֵּר דּוֹד** לֵי אֶת דְּבַרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת. הַשְּׁמִינִית שְׁנַאמְרָה שְׁלֵמָה, שְׁנַאמְרָה: (תהלים לא) **מִזְמוֹר שִׁיר חֲנַנִּית לְדָוִד**. וְכִי דוֹד בְּנָאוּ? וְהֵלֵךְ שְׁלֵמָה בְּנָאוּ, שְׁנַאמְרָה: וַיִּבֶן שְׁלֵמָה אֶת הַבַּיִת. וְמָה תִּלְמַד לִדְמוֹת מִזְמוֹר שִׁיר חֲנַנִּית לְדָוִד? אֵלָּא, לְפִי שְׁנַמְרָה דָּוִד נִפְשׁוּ עֲלָיו לְבָנוֹתוֹ, נִקְרָא עַל שְׁמוֹ. וְכֵן הוּא אוֹמֵר: (תהלים קלב, א-ו) זָכֹר יִי לְדָוִד אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָי אֲשֶׁר נִשְׁפַע לִי, נָדַר לְאָבִיר יַעֲקֹב. אִם אֲבֵא בְּאֵהָל בֵּיתִי, אִם אֶעֱלֶה עַל עָרֶשׁ יִצְחָק. עַד אֶמְצָא מְקוֹם לִי, מִשְׁכַּנּוֹת לְאָבִיר יַעֲקֹב. הִנֵּה שְׁמַעֲנִיהָ בְּאֶרְצָהּ, מִצְּאֵנָה בְּשָׂדֵי יַעַר. וְכֵן הוּא אוֹמֵר: (מלכים א יב, טז) רָאָה בֵּיתָהּ דָּוִד. הֵא, לְפִי שְׁנַמְרָה נִפְשׁוּ עֲלָיו, נִקְרָא עַל שְׁמוֹ. וְכֵן אִתָּה מוֹצֵא, שְׁפַל דָּבָר שְׁאֵדָם נוֹתֵן נִפְשׁוּ עֲלָיו נִקְרָא עַל שְׁמוֹ. הַתְּשִׁיעִית, שְׁנַאמְרָה: (דברי הימים ב כב.א) וַיִּנְעֹץ אֶל הָעָם, וַיַּעֲמֵד מִשְׁרָרִים לֵי, וּמִהַלְלִים לְהַדְרֵת קֹדֶשׁ בְּצֵאת לְפָנָי הַחַלּוּץ, וְאֶמְרִים: הוֹדוּ לֵי, פִי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ! וְמָה נִשְׁתַּמְּחֵת הוֹדִיָּה זֶה מִכָּל הוֹדִיָּה שְׁבַתְוָרָה? שְׁפַכְל הוֹדִיָּה שְׁבַתְוָרָה נֶאֱמַר: הוֹדוּ לֵי פִי טוֹב, פִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ! וְכֹז לֹא נֶאֱמַר פִּי טוֹב. אֵלָּא בְּכִלְכַל לֹא הִיָּתָה שְׁמַחָה לְפָנָיו בְּמָרוֹם, עַל אֲבָדוֹן שְׁלֹרְשָׁעִים. אִם עַל מִיתָתוֹ שְׁלֹרְשָׁעִים, לֹא הִיָּתָה שְׁמַחָה לְפָנָיו בְּמָרוֹם, קַל וְחֹמֶר עַל הַצְּדִיקִים, שְׁאֵחָד שְׁקוּל כָּכֵל הָעוֹלָם כְּלוֹ! שְׁנַאמְרָה: (משלי יכה) וַצְּדִיק יְסוֹד עוֹלָם. הַעֲשִׂירִית לְעֵתִיד לְבָא, שְׁנַאמְרָה: (ישעיה מב, י) שִׁירוֹ לֵי שִׁיר חֲדָשׁ, תְּהַלְתֶּם מִקְצֵה הָאָרֶץ, וְאוֹמְרִ: (תהלים קמט, א) שִׁירוֹ לֵי שִׁיר חֲדָשׁ, תְּהַלְתֶּם מִקְצֵה הָאָרֶץ, וְאוֹמְרִ: (מקלחא דרפי: ישעאלא בְּשֵׁלַח - מִסְּקַתָּא דְּשִׁירָה פְּרָשָׁה א)

כתב הרמב"ן - והנה השירה הזאת אשר היא לנו לעד אמת ונאמן תגיד בביאור כל המוצאות אותנו, הזכירה בתחילה החסד שעשה עמנו הקב"ה מאז שלקחנו לחלקו, והזכירה הטובה שעשה לנו במדבר, ואשר הנחילנו ארצות הגויים הגדולים והעצומים, ורוב הטובה והעושר והכבוד אשר הנחילנו בה, וכי מרוב כל טובה מרדו בה' לעבוד הכוכבים ומזלות, והזכירה הכעס אשר היה מלפניו עליהם, עד אשר שילח בהם בארצם דבר ורעב וחיה רעה וחרב, ואחרי כן פיזר אותם בכל רוח ופאה. וידוע כי כל זה נתקיים ויהי כן. ואמרה השירה כי בסוף ישיב נקם לצריו ולמשנאיו ישלם, והטעם, כי הם עשו כל הרעות עמנו לשנאתו של הקב"ה, כי לא שנאו את ישראל בעבור שעשו עבודה זרה כהם, רק שלא יעשו מעשיהם ויעבדו את הקב"ה וישמרו את מצוותיו, ולא יתחננו בהם, ולא יאכלו ובהיהם ויבזו עבודת כוכבים שלהם ויבערו אותם ממקומותיהם, וכענין שאמר (תהלים מ"ד): **פִּי עֲלִיָּה הִרְבֵּנוּ כָּל יוֹם** אם כן לשנאתו של הקדוש ברוך הוא יעשו לנו כל הרעות האלה, והם צריו ומשנאיו ועליו להינחם מהם. וזה דבר ברור, כי על הגאולה העתידה יבטיח, כי בענין בית שני לא הרנינו גויים עמו, רק לעגו עליהם 'מה היהודים האומללים עושים', והיו גדוליהם עומדים בהיכל מלך בבל, וכולם משועבדים לו, ובימים ההם לא השיב נקם לצריו ולא כיפר אדמתו עמו. והנה אין בשירה הזאת תנאי בתשובה ועבודה, רק היא שטר עדות שנעשה הרעות ונוכל, ושהוא יתברך יעשה בנו בתוכחות חימה, אבל לא ישבית זכרנו, וישוב ויתנחם ויפרע מן האויבים בחרבו הגדולה והחזקה ויכפר על חטאתנו למען שמו. אם כן השירה הזאת הבטחה מבוארת בגאולה העתידה על כורחן של מינין. וכך הזכירו בספרי: **גְּדוּלַת שִׁירָה זֶה, שִׁישׁ בַּה עֲכָשׁוּ, וַיִּשׁ בַּה לְשַׁעֲבֵר, וַיִּשׁ בַּה לְעֵתִיד לְבוֹא, וַיִּשׁ בַּה בְּעוֹלָם הַזֶּה, וַיִּשׁ בַּה לְעוֹלָם הַבָּא** ולזה רמז הכתוב שאמר (לב מד): **וַיִּבְּא מִשָּׁה וַיְדַבֵּר אֶת כָּל דְּבַרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת בְּאָזְנֵי הָעָם הַזֶּה הַזֶּה הַזֶּה, וַיִּשׁ בַּה לְעוֹלָם הַזֶּה, וַיִּשׁ בַּה לְעוֹלָם הַבָּא** ואם היא קטנה בדיבור, כי ביאר להם עניינים רבים. ואילו הייתה השירה הזאת מכתב אחד מן החזוים בכוכבים שהגיד מראשית אחרית, כן היה ראוי להאמין בה, מפני שנתקיימו כל דבריה עד הנה, לא נפל דבר אחד, ואף כי אנתנו נאמין ונצפה בכל לא לדברי האלוקים מפי נביאו הנאמן בכל ביתו, אשר לא היה לפניו ואחריו כמוהו, עליו השלום. (רמב"ן - דברים לב מ)

פִּי שָׁם י-הוה יקרא הבו גדל לא-להינו. (לב ג) בפסוק זה נאמר שכל תיבות, רמז לשבעה ימים שקוראים בתורה. שני, חמישי, שבת, ר"ח, חולו של מועד, יו"ט ויום כיפור. ובפסוק זה יש עשרים וחמש אותיות, רמז למספר העוילים לתורה, שלושה בימי חול ובשבת במנחה, ארבעה בר"ח ובחול המועד, חמשה ביו"ט, ששה ביום כיפור ושבעה בשבת, שהם ביחד עשרים וחמש. וזה פירוש הפסוק **פִּי שָׁם י-הוה יקרא** רמז לקריאת התורה. (תורת החיד"א)

שאלה

מה הטעם דבשירת האזינו לא נזכר שמו של משה רבינו. היכן בכל אופן רמזו שמו של משה רבינו בשירה זו.

תשובה

שירת האזינו היא עדות על כל צרה העתידה ועל התשועה לכן הסתיר שמו מענותותו כאילו לא היה הוא היודע ועד המדבר בדבר הזה, ועוד מאחר והיה זה סמוך למותו כאילו כבר לא היה עוד נמצא בעוה"ז. ועוד מכיון ששמו של הקב"ה לא מוזכר בפירוש רק בר"ת אין זו דרך ארץ שיזכיר שמו של משה בפירושו. (פננת רוא)

שמו של הקב"ה מוזכר בר"ת: האזינו השמים והאדמה ותשמע הארץ אָמְרֵי פִי. הרי ה' בתחילת עמוד וה' בסוף עמוד, ו' בתחילת עמוד י' בסוף עמוד. או תאמר כך, י' של פי וה' האזינו, ו' שבסוף השירה עמו ה' של הַרְגִינוּ, הרי חתם שם ה' בשירה. (הרוקח)
שמו של משה רבינו רמזו בגימטריא של כל אחת מהאות הראשונה בעליית ראשון – האזינו, יַעֲרֹף, פִּי, הַצּוֹר, שִׁחַת, הָ לְהִנֹּה. בגימטריא **משה** (365). (פננת רוא) ולמה חלק את שמו בחשבון מ' של משה בד' פסוקים, לפי שהיה ד' ימים לומד דיבור אחד, שהרי י' הדברות במ' יום. (הרוקח)

שאלה

יערף כמטר לתל לקחי תזל כמטר אמת פשעירם עלי דשא וכרביבים עלי עשב. (לב ב) פרש"י - זו היא העדות שתעידו, שאני אומר בפניכם תורה שנתתי לישראל, שהיא חיים לעולם כמטר הנה, שהיא חיים לעולם כאשור יערפו השמים טל ומטר. מה הטעם שהתורה נמשלה לטל ומטר, הרי ידוע שהטל אינו פוסק לעולם מה שאין כן המטר, אם כן היה צריך להמשיל את התורה רק לטל ולא למטר.

תשובה

כאשר האדם הולך לבית עולמו הוא נעשה חופשי מן התורה והמצוות, כדכתיב (תהלים פח ו) **בַּמַּיִם חָפְשִׁי**, לכך הומשלה התורה למטר, שיש זמן שהוא פוסק ואינו יורד, כך התורה כאשר האדם חי הוא חייב בה, ובמותו נעשה חופשי ממנה, ואם טרח בערב שבת יאכל בשבת. אילו נמשלה התורה לטל שאינו פוסק לעולם היה האדם אומר אף אם לא אקיימנה כאן אקיימנה לעתיד לבוא. (מנחת אליהו) **א"נ** כמו שהמטר יצטער ממנו אנשים לשעתו, ועם כל זה לבם שמח, כי הוא חיהם, כך הוא לקח התורה, לפי שהוא מר בתחילתו ומתוק בסופו. ואמרינן (אבות ד ט) **כָּל הַמְקַזֵּם אֶת הַתּוֹרָה מְעַנֵּי, סוּפו לְקַמָּה מְעַשֵּׂר.** (ושלל לא יחסר בשם היעב"ץ) **א"נ** אמרו חז"ל (יומא עב ב) **זָכָה - נְעֻשִׁית לוֹ סֵם חַיִּים, לֹא זָכָה - נְעֻשִׁית לוֹ סֵם מִיתָה.** ענין התורה לנפש הוא כמו ענין המטר על הארץ. כשם שהמטר יורד על עשבים טובים וגם על עשבים רעילים ומגדל את כולם כך התורה נותנת חכמה לאדם ומגדלת אותו. מעתה אם הוא לומד ע"מ לקיים אזי התורה מחכימה ומחזקת אותו גם ביראת שמים, אולם אם לומד שלא ע"מ לקיים נעשה חכם להרע וזהו שאמרו לא זָכָה - נְעֻשִׁית לוֹ סֵם מִיתָה. וזהו שאמרו חז"ל (ילקוט רמז תתקמ"ב) אם ת"ח הגון הוא **תזל כמטר** ואם לאו **יערפוהו כמטר**. (פניני הגר"א)

שאלה

הצור תמים פעלו פי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא. (לב ד) פרש"י - הפל מצדיקים עליהם את דינו, וכן ראוי וישר להם; צדיק מפי הבריות, וישר הוא וראוי להצדיקו. (ע"כ) וכן הוא אומר (תהלים נא ו) **למען תצדק בדרך תנקה בשפט**. (ספר"י)
לכאורה אנהו רואים כשהקב"ה מעניש את האדם, לא כולם מצדיקים דין שמים עליהם?

תשובה

אמרו חז"ל (תענית יא א) 'צדיק וישר הוא' - בשעת פטירתו של אדם לבית עולמו כל מעשיו נפרטין לפניו, ואומרים לו: **כָּךְ נָכַח עֲשִׂית בְּמָקוֹם פְּלוֹנֵי בְּיוֹם פְּלוֹנֵי**, והוא אומר: הן, ואומרים לו: **תָּתוּם! וְחַתוּם.** שְׁנָאָמַר: **בְּיַד כָּל אֶדָם נְחַתוּם!** ולא עוד, אלא שְׁמַצְדִּיק עָלָיו אֶת הַדִּין, ואומר להם: **יָפָה דַּנְתוּנִי, לְקַנִּים מִה שְׁנָאָמַר 'למען תצדק בדרך'.** הכוונה שבשעת פטירתו של האדם אזי מצדיק עליו את הדין. (פרדס שמאי) שהרי שני מלאכים שנבראו לו על עבירות הלאוין שעושה במעשה הוא מודה בדבר. (חידושי אגדות שם) הם המקטרגים שנבראו ע"י העבירות שעשה ובעת פטירתו גם הם מתים ומענישין לאדם עליהם לעוה"ב. (פתח עינים שם בשם המהר"ח)

כָּךְ נָכַח עֲשִׂית בְּמָקוֹם פְּלוֹנֵי בְּיוֹם פְּלוֹנֵי - הטעם דמפרשים לו על המקום ועל היום מפני כי איכות העבירה תגדל מחמת המקום ומחמת היום כי ודאי פוגם בה אם תהיה במקום מקודש וביום מקודש בשבת וכיוצא יותר ממקום חול ויום חול וכן הענין בתורה ומצוות יגדל וירבה איכותן מצד המקום ומצד היום דאינו דומה לומד תורה בבית הכנסת ובית המדרש לומד תורה בביתו וכן אינו דומה לומד תורה ביום שבת קודש ללומד בחול. (בניהו שם)

שאלה

מזי רעב ולחמי רשף וקטב מרירי וישן בהמות אשלה במ עם חמת זחלי עפר. (לב כד)
היכן רמזים בפסוק ארבע מיתות בית דין. דאמרו חז"ל שמיים שִׁחַרְבַּב בֵּית הַמְקַדָּשׁ, אף על פי שִׁחַרְבַּב סַנְהֶדְרִין, דין ארבע מיתות לא בטלו.

תשובה

מְזִי רַעֲב כגד מיתת חנק שהיא אסכרה הבאה מחמת רעבון, וזהו שתירגם אונקלוס 'נפיתו כפן'. **לחמי רשף** הוא הריגה כמו שאמרו מי שנתחייב סייף לסטים באים עליו, מי שנתחייב סקילה חיה דורסתו. וזהו **ישן בהמות אשלה במ**, מי שנתחייב שריפה נחש מפישו, וזהו שנאמר **עם חמת זחלי עפר**. שאע"פ שמיים שִׁחַרְבַּב בֵּית הַמְקַדָּשׁ, אף על פי שִׁחַרְבַּב סַנְהֶדְרִין, דין ארבע מיתות לא בטלו. (סנהדרין לו ב) (פנים יפות)
דין ארבע מיתות לא בטלו - אבל קשה דחזינן כמה עבריינים ועובדי עבודת כוכבים שמתים על מותם? ויש לומר דע"י תשובה הקב"ה מיקל ולפעמים מוחל לגמרי או זכות תולה לו ואינו נפרע ממנו בחייו. (תוס' כתובות לו ב)

שאלה

ראו עתה פי **אני אני** הוא ואין אלהים עמדי **אני** אמת ואסתה מסצתי ואני ארפא ואין מנדי מציל. (לב ט)
מה הטעם דנזכרו בפסוק **אני אני אני ואני**.

תשובה

כנגד ד' הגלויות: גלות בבל, גלות פרס, גלות יון, וגלות אדום. כלומר אני אהיה עמכם בכל גלות וגלות. ואני כנגד גלות רביעית דכתיב (יחזקאל א א) **ואני בתוך הגולה**. (בעה"ט) **א"נ** כנגד ד' כתות המכחישים, כנגד הכופרים בעיקר ואומרים לא הוא, אמר פי **אני אני הוא**. כנגד כת המכחישים ביחודו של מקום ומשתפים אחרים עמו אומר ואין אלהים עמדי. וכנגד הכת השלישית המכזבים בזמן הגאולה ותחייית המתים אומר **אני אמת ואסתה**. וכנגד הכת הרביעית המכחישים בשכר ועונש נאמר ואין מנדי מציל. (מעם לועז)

שאלה

ויבא משה וידבר את כל דברי השירה הזאת באזני העם הוא והושע בן נון. (לב מד)
מה הטעם דכל 'הושע שבמקרא חסר ו' חוץ מפסוק זאת 'הושע צניתי בעת שהוא לאמר עניני ה'ראת וגו' (דברים לב מד). ומה הטעם שכאן קורא לו הושע.

תשובה

מפני שאז נתעטר ו' עטרות: נוי, כח, עושר, חכמה, נביאות, נשיאות לכך הוסיף לו ו' לשמו. מה שכתב כאן הושע משום שכבר הוחלט (דברים לב ז) **אתה תבוא את העם הנה ואתה תנחילנה אותם**, אין עוד מיחוש שימאס בארץ חמדה כמרגלים, מה שקרא משה אז שמו **הושע** לפי שהתפלל עליו ל-ה **יושיעה מעצת מרגלים**. כדי שיוכל לעמוד נגד העשר מרגלים. וכן נכתב **זאת הושע צניתי** בכתב מלא להורות שמסר לו משה רבינו כל הקבלה בשלימות ובמילואה כל מה שקיבל מסיני ועד סמוך למיתתו ואין אדם עומד על דעת רבו עד ארבעים שנה לפיכך בכל המקרא חסר ושם הוא מלא. (פננת רוא) הזכירו הכתוב עתה בשם שהיה לו מתחלה שנאמר (במדבר יג טז) **ויקרא משה להושע בן נון הושע** ללמדך שאעפ"כ שנתמנה במקום משה לא הגיס דעתו כלל אבל היה משפיל עצמו כבתחלה, ולכן יקראנו הכתוב עתה באותו שם עצמו שהיה נקרא בו בתחלה כדי להורות על מעלתו. (רבינו בחיי) **א"נ** כל זמן שאחד מן אותו דור היה קיים היה נקרא בשם **הושע**, וכאשר תם כל הדור ההוא לא היה מקום לתפלה זו וחזר וקראו **הושע**. (כלי יקר) **א"נ** עפ"י דאיתא ברש"י (דברי הימים ב לו ד) כך דרך המלכים והשירים שמכנים למשרתיהם שם שהם רוצים, כגון (בראשית מא מה) **ויקרא פרעה שם יוסף צפנת פענח**. (דניאל א ז) **וישם לדניאל בלטישאצר ולחנניה שדרף ולמישאל מישף**. וכן (מ"ב כד ז) **ויסב את שמו צדקיהו**. כאן מסר ההנהגה ליהושע כתיב שמו הקודם **הושע** להראות כי אין משה רבינו כבר מושל בו דיהושע יהיה המנהיג, ומ"מ מאחר ונתוסף לו שם י-ה נשאר השם ית' בשמו. (פרדס שמאי)

שבעים פנים לתורה, לעיתים תהיה יותר מתשובה אחת

התשובות אינם להלכה למעשה, הערות והארות יתקבלו בברכה

לעילוי נשמת הרב חפץ בן אסתר זצ"ל

לקבלת העלון במייל ניתן לפנות לכתובת ramnadlan018@gmail.com